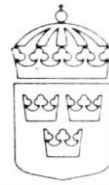

Motion till riksdagen

1988/89:Jo967

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Luftföroreningar, försurning och skogsdöd

Mot.
1988/89
Jo967-971

Problemet med luftföroreningar är omfattande och sträcker sig allt ifrån lokala hälsoproblem i städerna till globala problem som drivhuseffekten och omfattande försurning av mark och vatten. Därför tas många av våra förslag till åtgärder upp i andra motioner som t ex motionerna om trafik, energi, kemikalieanvändningen, avfallshantering och miljölagstiftningen.

Försurning och skogsdöd

Skogsdöden orsakas både av förändringar i marken och direkt av luftföroreningar. Förändringar i marken p.g.a. utsläpp av svaveldioxid och kväveoxid orsakar både sänkta pH-värden, som leder till att aluminium löses ut, och förändrad näringsstatus i marken. Träden angrips också direkt av fotokemiska oxidanter som t.ex. ozon och PAN. Utsläppen av kolväten och kväveoxider gör att ozon bildas och därför måste utsläppen av dessa minskas om ozonbildningen ska minskas. Ozon skadar inte bara skogen utan verkar också skördesänkande på jordbruksgrödor.

Försurningen av mark och vatten skadar inte bara växtligheten utan löser också ut giftiga metaller som t.ex. kvicksilver. Människors hälsa kan drabbas av höjda metallhalter i dricksvatten och mat.

Försurningen skadar också byggnader och kulturminnen, vilket vi tar upp i vår partimotion om kulturpolitiken.

Utsläppen av försurande ämnen måste minskas kraftigt för att nå ner till en nivå som naturen kan bära. Eftersom luftföroreningar är gränsöverskridande är det nödvändigt med ett internationellt samarbete. Men de direkta politiska besluten fattas på den nationella nivån och det är därför viktigt att varje land minskar sina utsläpp för att ta ansvar för miljön både i det egna landet och i andra länder.

Vi föreslår följande målsättningar när det gäller att minska utsläppen:

- Utsläppen av svaveldioxid halveras fram till 1995.
- Utsläppen av kväveoxider minskas med 70% fram till 1995.
- Utsläppen av kolväten minskas med 75% fram till 1995.
- Ozonbildningen i lägre luftlager till följd av luftföroreningar minskas med 75% fram till 1995.

Ett viktigt led i arbetet att klara dessa målsättningar är införande av ekonomiska styrmedel. Vi föreslår att utsläppsskatter införs för svaveldioxid, kväveoxider och kolväten som släpps ut från energianläggningar och industrier. Förutom att införa ekonomiska styrmedel vill vi skärpa kraven för utsläpp av kväveoxider och svaveldioxid samt sänka den högsta tillåtna

svavelhalten i eldningsolja. Nivån på utsläppsskatterna föreslår vi till 23 000 kr per ton för vardera svaveldioxid, kväveoxider och kolväten. Utsläppsskatterna införs stegvis under en treårsperiod.

För att med större sannolikhet klara den uppsatta målsättningen vill vi också sänka de högsta svavelhalterna i eldningsolja i enlighet med vad som anges i hemställan. Utsläppskraven för utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider från energianläggningar behöver också skärpas, vilket också anges i hemställan.

Vi föreslår också att luftkvalitetsnormer i form av bindande gränsvärden för svaveldioxid, kväveoxider, koloxid, kolväten och ozon införs.

Miljöpartiet de gröna har föreslagit en ändrad trafikpolitik i vår trafikpolitiska motion, vilken ändring skulle ge betydligt lägre utsläpp av luftföroreningar.

För att dämpa de akuta försurningsproblemen måste kalkning tillgripas. Vi anser att regeringens anslag till naturvårdsverket för kalkning är för lågt och har därför föreslagit en höjning med 50 milj. kr. Dessutom menar vi att försurningssituationen i skogsmark nu är så allvarlig att bidrag till kalkning av skogsmark också ska kunna lämnas och därför föreslagit 10 milj. kr. under skogsstyrelsens verksamhetsområde. Bidrag till kaliumkalkning för att komma till rätta med höga koncentrationer av radioaktiva ämnen som cesium och strontium ska också kunna ges från naturvårdsverkets anslag.

Avloppsvatten från kommunala reningsverk kan ibland ha ett olämpligt pH-värde med tanke på omgivningen. Därför bör pH-värdet vid behov justeras i reningsverken till en lämplig nivå.

Ozonskiktet

Ett flertal kemiska ämnen bryter ned det livsviktiga ozonskiktet som skyddar mot solens ultraviolettera strålning. Det allvarligaste hotet anses komma från s.k. freoner (klorfluorkolväten). Riksdagen har beslutat att användningen av fullständigt halogenerade freoner samt haloner ska upphöra inom fem år. Vi anser att även användningen av icke-fullständigt halogenerade föreningar måste avvecklas. Användningen av freon har ökat starkt under 80-talet och det finns risk att förbudet mot fullständigt halogenerade freoner leder till att man inte slutar använda freoner utan i stället går över till de icke-fullständigt halogenerade föreningarna. Dessa är inte lika skadliga men om användningen av dessa ökar är det möjligt att en del av den skadliga miljöeffekten kvarstår. Vi menar att alla freoner måste förbjudas.

Lustgas, N_2O , utgör också ett hot mot ozonskiktet. Den största delen av lustgasen kommer från naturliga processer i marken, t.ex. från jordbruksmark, men även biltrafiken är en betydande källa. Det är troligt att det bildas mer lustgas i starkt kvävegödslad mark. En minskad kvävegödsling i jordbruket skulle alltså kunna minska bildningen av lustgas liksom minskad bilism. Kunskapen om bildning av lustgas liksom effekten på ozonskiktet är bristfällig. Sverige bör därför ta initiativ till ett internationellt forskningsprogram för att höja kunskapsnivån inom området.

Drivhuseffekten

Mot. 1988/89
Jo967

Den ökade koldioxidhalten, som beror på framförallt förbränningen av fossila bränslen men även på skövling av världens skogar (i synnerhet regnskogarna), kan leda till en kraftig höjning av temperaturen – en s.k. drivhuseffekt. En sådan klimatförändring skulle få mycket allvarliga ekologiska konsekvenser. Därför kan inte en stor del av jordens energiförsörjning längre baseras på fossila bränslen. I vår energipolitiska motion kräver vi att större delen av användningen av fossila bränslen upphör inom 25 år. Trafiken står för en stor del av koldioxidutsläppen och vi har föreslagit åtgärder på trafikområdet i vår trafikmotion.

Det är också viktigt att bevara regnskogsområdena som binder stora mängder kol. Vi har därför föreslagit en stor satsning på regnskogen i vår motion om den internationella miljöpolitiken.

Stadsmiljö

Många människor lever idag i en stadsmiljö med föroreningshalter i luften som klart överstiger vad som är lämpligt med tanke på hälsan. Både halterna av cancerframkallande aromatiska kolväten och kolmonoxid är alldeles för höga. I vår motion om miljölagstiftningen har vi föreslagit att kommunerna ska få rätt att införa biltullar och att kvalitetsnormer t.ex. för luftkvaliteten ska införas. Det behöver också göras stora satsningar på miljövänlig kollektivtrafik, vilket vi föreslagit i den trafikpolitiska motionen.

Trafiken

De flesta av våra åtgärder för att minska utsläppen och luftföroreningar från trafiken återfinns i vår motion om trafikpolitiken. Vi vill här bara komplettera med några åtgärder beträffande avgasrening. För att minska utsläppen av bl.a. kväveoxider från lastbilar och bussar vill vi att skärpta avgaskrav ska införas redan fr. o. m. 1990. Kraven ska vara minst lika låga som de som ställs i USA fr. o. m. 1986 års modeller. Riksdagen har beslutat att det ska inrättas ett stimulansbidrag för insättning av avgasrening på gamla bilar. Regeringen har föreslagit ett anslag på 50 milj. kr, vilket vi anser vara för lågt. Vi föreslår därför att anslaget utökas med 50 milj. kr.

Skogsbruk

Skogens sammansättning har betydelse för det kemiska tillståndet i skogsmark, eftersom barrskog leder till att pH-värdet i marken sjunker snabbare. Ett sätt att motverka försurningen av skogsmark är att öka lövskogsinslaget. I försurningskänsliga områden bör ett lövskogsinslag på 30% eftersträvas. Markanvändningen ska heller inte få ändras från lövskogsdominerad mark till barrskogsdominerad i försurningskänsliga områden.

Vi hemställer

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen bör vara att halvera utsläppen av svaveldioxid fram till 1995,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen bör vara att minska utsläppen av kväveoxider med 70% fram till 1995,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen bör vara att minska utsläppen av kolväten med 75% fram till 1995,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen bör vara att minska ozonbildningen vid markytan med 75% fram till 1995,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utsläppsskatt motsvarande 23 000 kr/ton på svaveldioxid, kväveoxider respektive kolväten bör införas i enlighet med vad som anförs i motionen.^{1]}

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att högsta tillåtna svavelhalt i tyngre eldningsolja (EO3-5) bör sänkas till 0,5% senast den 1/1 1990.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att högsta tillåtna svavelhalt i tyngre eldningsolja (EO3-5) bör sänkas till 0,3% senast den 1/1 1991.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör skaffa avsvavlingskapacitet för tyngre eldningsolja.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att högsta tillåtna halt i lättare eldningsolja bör sänkas till 0,1% senast den 1/1 1990.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en övre gräns för svavelutsläppen från energianläggningar bör sättas till 0,05 g/MJ senast den 1/1 1991.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en övre gräns för kväveoxidutsläppen bör sättas till 0,06 g/MJ för äldre anläggningar och till 0,03 g/MJ för nya anläggningar senast den 1/1 1991.

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skärpta avgaskrav för lastbilar och bussar bör införas omedelbart och att kraven bör vara minst lika låga som de som ställs i USA fr.o.m. 1986 års modeller.

[att riksdagen beslutar att anslagsposten i prop. 89/90:100, bilaga 8, sjätte huvudtiteln, anslag C5 om stimulansbidrag för insättande av avgasrening på gamla bilar höjs med 50 milj. kr.^{2]}

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lövskogsinslaget inom försurningskänsliga delar av landet bör öka i enlighet med vad som anförs i motionen.

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ändrad markanvändning från jordbruksmark och lövskogsdominerad mark

till barrskogsdominerad mark förbjuds inom försurningskänsliga områden.

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om pH-justering av vatten från kommunala reningsverk.

15. att riksdagen beslutar att naturvårdsverkets anslag till kalkning av försurade sjöar och vattendrag sätts 50 milj. kr. högre än vad regeringen föreslagit i prop. 1988/89:100 Bilaga 16 B5 Åtgärder mot luftförorening och försurning,

16. att riksdagen beslutar att bidrag för kaliumkalkning skall kunna ges av naturvårdsverkets anslag till kalkning.

17. att riksdagen beslutar införa ett nytt anslag D9 Skogskalkning i anledning av prop. 1989/90:100, bilaga 11, under nionde huvudtiteln och att anslaget storlek sätts till 10 milj. kr.,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts när det gäller gränsvärden för ozon m.m. svaveldioxid, kvävedioxid, koloxid, ozon och kolväten i utomhusluft,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att användningen av s.k. freoner och haloner ska förbjudas fr.o.m. den 1/1 1991.

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den planerade avvecklingen av användningen av fullständigt halogenerade freoner bör utökas till att gälla även de freoner som inte är fullständigt halogenerade..

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående ett internationellt forskningsprogram om dikväveoxid (lustgas).

Stockholm den 24 januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Åsa Domeij (mp)

Inger Schörling (mp)

Roy Ottosson (mp)

¹ 1988/89:Sk696

² 1988/89:T446